

Výklad pojmu klíčové kompetence-KK

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, podle něhož byl vypracován Školní vzdělávací program pro Gymnázium Jihlava, který platí od 3.9.2007 pro primu víceletého gymnázia, stojí mimo jiné na myšlence, že je nutné v průběhu vzdělávání **vybavit žáky vedle předmětových vědomostí a dovedností také znalostmi, dovednostmi, postoji a hodnotami, které budou moci využít nejen ve škole, ale především v běžném osobním životě, při studiu a později i ve své profesní kariéře.** Právě tyto znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty se v RVP ZV označují souhrnně jako **klíčové kompetence** a každý žák je může ve svém životě zužitkovat a uplatnit bez ohledu na to, co mu ve škole jde, o co se zajímá a co chce v budoucnu dělat.

Klíčové kompetence se vyskytují v mnoha vzdělávacích programech v celé Evropě, není to tedy "vynález" českého školství. Pokud bychom jednotlivé zahraniční vzdělávací programy procházeli, zjistili bychom, že se sice různé názvy klíčových kompetencí nebo že některé vzdělávací systémy považují vzhledem ke svým tradicím za klíčové jiné znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty, než je tomu v našem prostředí, ale že podstata toho, co se pod klíčovými kompetencemi skrývá, je v zásadě shodná.

RVP stanovuje pro předškolní, základní i gymnaziální vzdělávání stejné klíčové kompetence. Tyto kompetence na sebe promyšleně navazují a jejich úroveň, která je popsána v každém z rámcových vzdělávacích programů, postupně graduje s tím, jak vyspělí jsou žáci na jednotlivých stupních vzdělávání. V RVP ZV se jako klíčové uvádějí:

- **kompetence k učení,**
- **kompetence komunikativní,**
- **kompetence k řešení problémů,**
- **kompetence sociální a personální,**
- **kompetence občanské,**
- **kompetence pracovní.**

Předpokládá se, že úroveň klíčových kompetencí, kterou popisuje RVP ZV, dosáhnou žáci **na konci povinné školní docházky** a že škola žákům pomůže tyto kompetence postupně vytvářet. Klíčové kompetence ale samozřejmě **představují ideální stav**, o který budou učitelé u žáků usilovat. Nesmíme se mylně domnívat, že nám nové vzdělávací programy ukládají, aby se škola soustředila pouze na vytváření a rozvoj klíčových kompetencí a rezignovala na solidní vědomosti, které se žáci učí v jednotlivých vyučovacích předmětech. Byla by ale chyba myslet si, že nejlepší cesta, jak u žáků vytvářet a rozvíjet klíčové kompetence, je "učit" tyto kompetence izolovaně, nebo pro ně dokonce vytvářet samostatné vyučovací předměty.

Strategie

Konkrétní práce učitelů s klíčovými kompetencemi při tvorbě ŠVP a při výuce pak spočívá v tom, že si kladou otázku: *Jak a prostřednictvím jakých aktivit, metod, forem výuky atd. dosáhneme, jednak my-škola jako celek a jednak já jako učitel, toho, že si žáci postupně osvojí klíčové kompetence (tzn. požadované znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty popsané v RVP ZV)?* Je na škole, aby si zvolila takové postupy, o kterých se domnívá, že k rozvoji klíčových kompetencí povedou. Školní vzdělávací program tyto postupy označuje jako **výchovné a vzdělávací strategie**. Jedná se za prvé o strategie, které může uplatňovat škola jako celek, to znamená, že se týkají celoškolských aktivit, celkového klimatu školy apod.

(Například je možné podporovat studentský parlament s tím, že tato aktivita pomáhá žákům rozvíjet kompetence sociální a personální, komunikativní aj.) Za druhé jde o takové strategie, které může uplatňovat každý učitel přímo ve výuce svého vyučovacího předmětu

Požadavek rozvíjet klíčové kompetence vychází z tzv. **Lisabonské strategie, kterou přijala Rada Evropy v březnu 2000 pro období 2000 – 2010**. Její implementací by se Evropská unie měla "*stát nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou na světě, která čerpá ze znalostí a dovedností a je schopna nepřetržitého hospodářského růstu při současném dosažení většího množství lepších pracovních příležitostí a větší sociální soudržnosti*".

Tento bezesporu ambiciózní cíl předpokládá především zvýšení efektivity vzdělávání. Proto bylo stanoveno 13 dílčích cílů, z nichž jeden se zabývá klíčovými kompetencemi.

Strategický cíl 1.2 Lisabonského procesu

Rozvíjet klíčové kompetence ve společnosti založené na znalostech

- identifikovat klíčové kompetence a zajistit jejich integraci do kurikulí
- zpřístupnit osvojení klíčových kompetencí každému, tedy i méně nadaným žákům, žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, žákům, kteří předčasně opouští vzdělávací systém a dospělým
- podpořit validitu a zhodnocení klíčových kompetencí u veřejnosti a usnadnit tak další vzdělávání a zaměstnatelnost občanů

Většina zemí Evropské unie se shodla na tom, že dobrá příprava na další profesní i osobní život je podmíněna připraveností lidí na **celoživotní učení**. Navíc evropská kurikula stále více kladou důraz na **úspěšnou aplikaci vědomostí a dovedností**, nežli na jejich pouhé předávání. Touto cestou by se mělo dospět k lepšímu profesnímu uplatnění absolventů škol, jejich lepšímu zařazení do společnosti, a tím k pozitivním výsledkům evropské ekonomiky.

Klíčové kompetence jsou pod záštitou EU definovány jako **přenosný a univerzálně použitelný soubor vědomostí, dovedností a postojů, které potřebuje každý jedinec pro své osobní naplnění a rozvoj, pro zapojení se do společnosti a úspěšnou zaměstnatelnost**.

Osvojení jejich základů by mělo proběhnout v rámci povinné školní docházky. Pokud se to podaří, pak budou mít příslušníci takto připravené generace větší šanci na mnohostranné uplatnění bez ohledu na to, kterému oboru se budou věnovat.

(Pro potřeby školního webu vypracovala dne 30.8.2007 PaedDr.Miluše Třísková , školní koordinátora ŠVP, podle odkazu na <http://www.rvp.cz/sekce/490>).